

ה) זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. והא אתמר, דאחמי קדשא ברין הוא לאדם הראשון, כל אינון דרין דהו זמינין למיתי לעלמא, וכל אינון פרנסין, וכל אינון חפימין, דהו זמינין בכל דרא ודרא.

ורזא אוליפנא, זה ספר. אית ספר ואית ספר. ספר לעילא, ספר לתתא. ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק, ואקרי זה. ובגין דלא לאפרשא לון, דאינון תדיר פחדא ביהודא חדא, פתיב, זה ספר תרין דרגין דאינון חד, כללא דכר ונוקבא.

ודא איהו כללא חדא, דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בכני נשא, כללא דכל תולדות, אינון ברזא תולדות אדם ודאי. דהא מההוא צדיק דקאמר, פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא, ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר דנפיק מעדן, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ודא איהו רזא דאדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר ביום ברוא אלהים אדם, דא אדם דלתתא, דהא תרין אדם פתיבי בהאי (דף ע' ע"ב) קרא, חד רזא דלעילא, וחד רזא דלתתא, אדם דאיהו רזא דלעילא, איהו בגניזו, דגניז קרא, בדכר ונוקבא ברזא חדא, דכתיב זה ספר, דא כללא דכר ונוקבא כחדא. פיון דעבדו תולדות כחדא, קרא לון אדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר דאתגלייא מלתא, מגו סתימו עלאה קדמא דקרא, ברא אדם לתתא, דכתיב ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. בדמות (ס"א דא איהו) דאדם איהו כהאי חיזו דאתחזי דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיזו בדיוקנא בקיומא, אלא מתעברן מיניה, אוף הכי בדמות אלהים.

דבר אחר, בדמות אלהים, דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא, ברזא (תהלים קלט) דאחור וקדם. אחור: ברזא דשמור. וקדם: ברזא דזכור. ובאלין תליין כל פקודי אורייתא, שית מאה ותליסר פקודי אורייתא, כללא דכלא. ותנין, אחור לעובדא דבראשית, וקדם לעובדא דמרפכה. וכלא דא ברא תליא. בדמות אלהים, בההוא דיוקנא ממש, והא אוקים ליה מר.

תו, זה ספר תולדות אדם: לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דבר נש, לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש, דיוקנא דרזין דבר נש, בשערא, במצחא, בעיינין, באנפין. בשפון, ובשרטוטי ידן, ובאודנין. באלין שבע בני נשא אשתמודען.

בְּשַׁעֲרָא. האי מאן דְּשַׁעְרִיה קָמִיט, וְסָלִיק לְעֵילָא עַל רִישֵׁיהּ, מְאָרִיהּ
דְּרַגְיִזוּ. לְבִיהּ קָמִיט פְּטוּפָסָא, לָאו כְּשָׂרָאן עוּבְדוּי. בְּשׁוּתְפוּ
אֲתַרְחַק מִנִּיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יְתִיר, וְתָלִי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ לְשׁוּתְפוּ, וְרוּחָא אֲשַׁתְּכַח בִּיהּ,
וְאִיהוּ בְּלַחֲוֹדוּי לָאו הָכִי. מְאָרִי דְרַזִּין אִיהוּ בְּאִינוּן רַזִּין עֲלָאִין.

בְּרַזִּין זְעִירִין לָא (דף ע"א ע"ב) קָיִמָא בְּהוּ. עוּבְדוּי פְּשָׂרָאן וְלָא פְּשָׂרָאן.
וְאִי תָלִי לְתַתָּא, וְלָא שְׁעִיעַ, לְבִיהּ לָא דְחִיל, מְאָרִיהּ דְּזִדּוּנָא אִיהוּ. כְּסִיף
בְּעוּבְדִין דְּכַשְׁרָן, וְיָאן קָמִיהּ, וְלָא עָבִיד. וְכַד אִיהוּ סִיב, אֲהֲדַר לְמַהוּי
דְּחִיל וְיָאן עוּבְדוּי. וְהֵנִי מִיְלִי, בְּמִילִי דְעֲלָמָא. אֲבָל בְּמִילִי דְשַׁמְיָא, יִצְלַח
מָאן דְּיִקְרַב בִּיהּ. לָא יִתְגַּלּוּן לִיהּ רַזִּין עֲלָאִין, אֲבָל רַזִּין זְעִירִין טָב אִיהוּ
לְנִטְרָא לֹון, מִמְלָה זְעִירָא עָבִיד רַב, וּמְלוֹי אֲשַׁתְּמַעוּ. וְרַזָּא דָא זִי"ן, בְּאִינוּן
אֲתַוּוּן דְּשִׁיעוּרָא דְמַר.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא יְתִיר צְהִיב, אֲצֻלַח בְּכָל עוּבְדוּי בְּמִילִי דְעֲלָמָא, וּבְסַחֲוֹרָא,
וּבְדַדְמִי לֹון. וְתַרְן אִיהוּ דָא אֲצֻלַח לְחֹודוּי. מָאן דְּמִתְחַבֵּר בְּהַדְיָה,
לָא אֲצֻלַח לְיוֹמִין סְגִיאִין, אֲלָא אֲצֻלַח מִיַּד, וְהֵהִיא אֲצֻלַחוּתָא פְּרָחָא מִנִּיהּ.
וְרַזָּא דָא דְאִיהוּ בְּכָלְלָא דְאֵת ז'.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא דְלָא צְהִיב, לְזַמְנִין אֲצֻלַח, לְזַמְנִין לָא אֲצֻלַח. דָא אִיהוּ
לְשׁוּתְפוּ וְלֹא שַׁתְּדֵלָא בְּהַדְיָה, טָב לְזַמְן קָרִיב, וְלָא לְזַמְן רַחֲקִי,
דְּהָא לְזַמְן רַחֲקִי יַחְשׁוּב מַחְשְׁבִין. וּבְגִין דְלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ, הוּי טָב לְזַמְן
קָרִיב. דָא יִצְלַח בְּאוּרִייתָא אִי יִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהָא, וְיִצְלַחוּן בִּיהּ אַחְרָנִין. לִית
לִיהּ רַזָּא לְזַמְן רַחֲקִי.

דְּחִיק לְבָא אִיהוּ. יַחְמִי בְּשַׁנְאוּי. לָא יִכְלִין לִיהּ שְׁנְאוּי, וְאִיהוּ דְּחִיק לְבָא,
וְאִיהוּ בְּרַזָּא דְאֵת י', דְלָא קָיִמָא בְּכָלְלָא דְאֵת ז', אֲלָא י' בְּלַחֲוֹדוּי, בְּרַזָּא
דְאֲתַוּוּן דְקִיקִין.

שַׁעֲרָא דְמָרִיט, יִצְלַח בְּעוּבְדוּי, וְרַמְאָה אִיהוּ כַפִּין בְּבִיתִיהּ. אֲתַחְזִי דְחִיל
חַטָּאָה לְבַר, לָאו הָכִי לְגוּ. דָא עַד לָא סִיב. אִי שַׁעְרִיה מְרִיט, לְבַתְרָ
דְסִיב, אֲתַהֲפֹף מִפְּמָה דְהוּה בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

וְהֵנִי מִיְלִי שַׁעֲרָא דְמָרִיט בִּין עֵינױ, עַל גְּבִי מוּחָא, בְּאַתְרָ דְאַנַח תְּפֻלִין.
וְאִי בְּאַתְרָ אַחְרָא דְרִישָׁא, לָאו הָכִי. וְלָאו אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמְאָה, אֲלָא
מְאָרִיהּ דְלִישְׁנָא בִישָׁא. בְּלַחֲיִשׁוּ, בְּלָא אַרְמוּת קָלָא. לְזַמְנִין דְחִיל חַטָּאָה
אִיהוּ, לְזַמְנִין לָא. וְדָא אִיהוּ בְּרַזָּא דְאֵת ז', פַּד כְּלִיל אֵת י'.

עַד הָכָא, רַזִּין דְשַׁעֲרָא לְמָרִי מִדִּין, דִּינְדְעִי אַרְחִי וְרַזִּי דְאוּרִייתָא,
לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא טְמִירוּ דְבִנִי נְשָׂא, דְאִינוּן בְּצֻלָם אֱלֹהִים סְתוּם שְׁמָא,

דאָתפּרש לְכַמָּה אַרְחִין.

בְּרֹזָא דְמַצְחָא, בָּאָת נ', דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְאָת זי"ן, לְזַמְנִין אַתְּפְּלִילת בְּרֹזָא דְאָת ז', וּלְזַמְנִין אִיהוּ בְּלַחֲוֹדְהָא. מַצְחָא דְאִיהוּ דְקִיק וְחַד, פְּלֵא עֲגוּלָא דָא הוּא בַר נֶשׁ דְּלֵא מִתְיִשְׁבָּא בְּדַעְתִּיהָ, חָשִׁיב דְּאִיהוּ חֲפִים, וְלֵא יָדַע. אַתְּבְּהִיל בְּרוּחִיהָ. חִיִּיךְ (ס"א גְּשִׁיךְ) בְּלִישְׁנִיהָ כְּחוּנָא.

קְמִיטִין דְּמַצְחִיהָ רַבְּרִבֵּן, וְלֵאוּ אֵינֹן בְּזוּוּגָא. בְּשַׁעְתָּא דְּמַלִּיל אַתְּעִבִּידוּ אֵינֹן קְמִיטִין בְּמַצְחִיהָ, וְלֵאוּ בְּזוּוּגָא. רְשִׁימִין אַחְרָנִין דִּי בְּמַצְחִיהָ פְּלֵהוּ בְּזוּוּגָא. דָּא, בְּעֵי דְלֵא לְאַזְדוּוּגָא לִיהָ, אֶלָּא זְמָנָא זְעִירָא, וְלֵא זְמָנָא סָגִי. פֶּל מַה דְּעַבֵּד וְחָשִׁב, אִיהוּ לְתוּעֵלְתִיהָ, וְלֵא חִיִּישׁ לְתוּעֵלְתָא דְאַחְרָנִין. לֵאוּ אִיהוּ מְאָרִי דְרֹזִין פְּלֵל. דָּא אִיהוּ, (מְשַׁלִּי יֵא) הוּלֵךְ רַכִּיל מְגֻלָּה סוּד, וְלֵא חָשִׁיב מְלוּי פְּלֵל. דָּא אִיהוּ בְּרֹזָא דְאָת נ' דְּכִלְיָא בָּאָת ז', וְלֵא אַקְרִי נְאָמָן רוּחַ בְּקִיוּמָא.

מַצְחָא דְקִיק בְּעֲגוּלָא, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ חֲפִימָא, בְּמַה דְּאַסְתְּפַל. לְזַמְנִין אַתְּבְּהִיל בְּרוּחִיהָ. רְחִימוּ דִּילִיהָ בְּחֻדוּהָ. רְחֻמָּן אִיהוּ עַל פְּלֵא, אַסְתְּפַל בְּמַלִּין סְגִיאִין. אִי יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא לְהוּי חֲפִים יַתִּיר.

תִּלְתָּ קְמִיטִין עַלְאִין רַבְּרִבֵּן בְּמַצְחִיהָ בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהוּ מְלִיל. תִּלְתָּ קְמִיטִין קָרִיב לְעֵינָא חַד. וְתִלְתָּ קְמִיטִין עַל עֵינָא אַחְרָא. בְּכִי בְּשַׁעְתָּא דְאַרְגִּיזוּ. דָּא אִיהוּ טָב יַתִּיר מִפְּמָה דְאַתְחַזִּי. אַרְמִי בְּתַר כְּתָפוּי פֶּל מַלִּין דְּעַלְמָא, בֵּין בְּעוּבְדוּי, בֵּין בְּמַלִּין אַחְרָנִין, וְלֵא חִיִּישׁ. אַצְלַח בְּאוּרִייתָא. פֶּל בַר נֶשׁ (דָּף ע"ב ע"א) דִּישְׁתַּדַּל בְּהִדִּיהָ יַתִּיר מִמַּלִּין אַחְרָנִין דְּעַלְמָא, לְזַמְנִין אַתְּדַבֵּק רְעוּתִיהָ בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְזַמְנִין לָא. בְּדִינָא לָא אַצְלַח. אַתְּרַחֵק אִיהוּ מִן דִּינָא. וְרֹזָא דָּא אֶת נ' בְּלַחֲוֹדוּי, דְּלֵא אַתְּפְּלִילת בָּאָת ז'. וּבְגִין דְּלֵא אַתְּפְּלִילת בָּאָת ז', אַתְּרַחֵק מִן דִּינָא, וְלֵא קָאִים בֵּיהָ, וּרְחִימוּתָא אִיהוּ סְטָרָא דִּילִיהָ.

מַצְחָא דְּאִיהוּ בְּלֵא עֲגוּלָא, וְאִיהוּ רַבְּרָא. הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּכָל זְמָנִין פֶּד קָאִים, וְכַד אָזִיל, פְּפִיף רִישִׁיהָ. הָאִי אַתְּפְּלִיג לְתַרִּין לְסְטָרִין, וְאֵינֹן סְטָרִי שְׁגֵעוּנָא. סְטָרָא חָדָא אִיהוּ שְׁגֵעוּנָא דְאַתְחַזִּי, וּבְגִי נֶשׂא אַחְרָנִין יָדַעִין שְׁגֵעוּנָא, דְּאַשְׁתְּמוּדְעָא קְמִי כְּלֵא, וְאִיהוּ טְפָּשָׁא.

בְּמַצְחִיהָ אִית אַרְבַּעָה קְמִיטִין רַבְּרִבֵּן, לְזַמְנִין בְּשַׁעְתָּא דְּמַלִּיל קְמִיט לֹון בְּמַצְחִיהָ, וּלְזַמְנִין דְּאַתְּפִּשֵׁט מַצְחִיהָ בְּמִשְׁכִּיהָ, וְלֵא אַתְּחַזִּין. אֵינֹן קְמִיטִין אַתְּחַזִּין, קְמִיטִין אַחְרָנִין רַבְּרִבֵּן בְּסְטָרָא דְּעֵינוּי, חִיִּיךְ לְמַגְנָא. פּוּמִיָּה רַבְּרָא. לֵאוּ אִיהוּ בַר נֶשׁ לְתוּעֵלְתָא. סְטָרָא אַחְרָא אִיהוּ. שְׁגֵעוּנָא דְאַתְּפִסִי בֵּיהָ, וּבְגִי נֶשׂא לָא מְסַתְּפֵלָן בֵּיהָ. וְאִיהוּ אַתְּחַכֵּם בְּמַה

דַּאֲשְׁתַּדַּל, וְאֶפִּילוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲבָל לֹא לְשִׁמָּה, אֲלֵא בְּגִין לְאַתְגָּאָה בְּפְנֵי עַמָּא. וְכֹלֵא בְּלַחֲשׁוֹ וּבְגִאּוֹת לְבָא, לְאַחֲזָאָה דְּאִיהוּ זַפְּאָה וְלֹאוּ הִכִּי. כָּל מַלּוּי לָאוּ אֵינּוּן לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא בְּגִין בְּנֵי נָשָׂא. וְחֹשִׁיב מַחֲשָׁבִין, וְאִנְהִיג גְּרַמְיָה. כְּמִנְהַגָּא דְּלִבְר, דִּי־סִתְּפִלוּן בֵּיהּ. הָאִי אִיהוּ בְּרִזָּא דְּאֵת נ', דִּי בְּכֹלֵא דְּאֵת ז'.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּעִגּוּלָא רְבֵרְבָא, פְּקִיחָא אִיהוּ, דְּבְרַנּוּ (ס"א דְּכַרְנּוּ) דְּכֹלֵא בֵּיהּ. יָדַע בְּכֹל מַה דְּאֲשְׁתַּדַּל, אֶפִּילוּ בְּלֹא אוּמְנָא דִּי־וֹלִיף לִיהּ. אֲצֻלַּח בְּכֹל מַה דְּאֲשְׁתַּדַּל. וּבְמִמוּנָא, לְזִמְנִין אֲצֻלַּח, לְזִמְנִין לָא. מִמְלָה זְעִירָא אֲסִתְּכַל בְּמַלְיִן סְגִיִּיאִין. נְבוּן אֶקְרִי. לֹא חֵיִישׁ לְמַלְיִן דְּעֻלְמָא, וְאֶפִּילוּ דִּינְדַע דִּיתְפְּסִיף (דף ע"ב ע"ב) בְּהוּ לֹא חֵיִישׁ לוֹן, וְלֹא שְׂוִי עַל לְבִיָּהּ. רְכִיף לְבָא אִיהוּ. תְּרִין קְמִיטִין עֲלָאִין רְבֵרְבִין בְּמִצְחִיהּ. חַד קְמִיטָא עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחְרָא. וְאֲשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת קְמִיטִין רְבֵרְבִין בְּמִצְחִיהּ, בְּאֵלִין דְּעֵינִין, בַּר קְמִיטָא תְּתָאָה, דְּאִיהוּ אֲתַפְּלַג עַל עֵינִין. דָּא חֹשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְגוּ וְלֹא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא חֹשִׁיב לְבְנֵי נָשָׂא כְּעוּבְדוּי, וְדַחִיל אִיהוּ לְפּוּם שְׁעֵתָא, וְלֹא יִתִּיר. לְפִיּוּסָא, אֲתַפְּיִסָּא כְּעוּבְדוּי דְּלִבְר מְקַמֵּי בְּנֵי נָשָׂא, לָאוּ אֵינּוּן, אֲלֵא לְזִמְנִין כְּרַבִּיא, וְלְזִמְנִין בְּחֻכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דְּאֵת נ', דְּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי, דְּלֹא אֲתַפְּלִיל בְּאֵת ז'. וְחֻלְשָׁא אִיהוּ, דְּלֹא אֲתַפְּלִיל בְּאֵלִין אֲתוּוֹן קְדָמָאִי, אֲלֵא אֲסִתְּמִיד לְאֵת ס' לְאַתְּפִלְלָא בֵּיהּ. וְלֹא בְּאֲתוּוֹן קְדָמָאִי. עַד הִכָּא רִזִּין דְּחֻכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרִזָּא דְּעֵינִין, בְּרִזָּא דְּאֵת ס', בְּהִהוּא גְּוּנָא דְּסַחְרָא לְבַר, וּכְמָה דְּיִתְבָּא עֵינָא, דְּיִתְבָּא עַל שְׁלִימוֹ, דְּלֹא שְׁקִיעַ, הָאִי לָאוּ רַמָּאָה הִיא, וְרַחֲמִין מְרַמָּאוּתָא, דְּלֹא אִית בֵּיהּ כָּלֵל.

גְּוּנֵי דְּעֵינִין אֵינּוּן ד'. חוּרוֹ לְבַר, דְּסַחְרָא עֵינָא, כְּגוּוּנָא דְּכֹל בַּר נֶשׁ. לְגוּ מְנִיָּה אוּכְמָא דְּסַחְרָא, וְאַתְּפִלִּיל חוּרוֹ וְאוּכְמוֹ כְּחַדָּא. לְגוּ מְנִיָּה יְרוּקָא. וְאַתְּפִלִּיל בְּאוּכְמָא. לְגוּ מְנִיָּה הִהוּא בַת עֵינָא, נְקוּדָא אוּכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּחִיף תְּדִיר, וְחַדִּי בְּחַדוֹ. וְחֹשִׁיב מַחֲשָׁבִין לְטַב, וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימוּ אֵינּוּן מַחֲשָׁבִין, בְּגִין דְּסִלִּיק לוֹן מִיַּד מְרַעוּתִיהּ. אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּעֻלְמָא. וְכַד אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּשִׁמָּא, אֲצֻלַּח. הָאִי אֲצֻטְרִיף לְאַתְּקַפָּא בֵּיהּ לְאַשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא יִצְלַח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינֵי רְבֵרְבִין, וְכִסְיִין לְתַתָּא. בְּאֵינּוּן גְּוּנִין דְּעֵינָא אִית רְשִׁימִין סוּמְקִין דְּקִיקִין בְּאַרְכָּא. אֵינּוּן רְשִׁימִין אֶקְרוּן אֲתוּוֹן זְעִירִין דְּעֵינָא. בְּגִין דְּאֵינּוּן גְּוּנִין דְּעֵינָא. אִי (דף ע"ג ע"א) נְהַרִּין בְּנְהִירוֹ, הִהוּא נְהִירוֹ סִלִּיק